

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
MASARYKOVA
UNIVERZITA

Společný vzdělávací program přeshraničního exkurzního vyučování
ITMS2014+ NFP304010C840
Program Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika 2014-2020
INTERREG V-A SK-CZ/2016/01

Sborník abstraktů

konference s mezinárodní účastí:

**Společný vzdělávací program přeshraničního exkurzního
vyučování jako podpora výchovy k občanství**

**Hodonín – Skalica
14. a 15. 11. 2018**

Trnava, 2018

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

MASARYKOVA
UNIVERZITA

© Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

© Autori jednotlivých abstraktov

Zostavovateľ: Mgr. Slavomír Lesňák, PhD.; Mgr. Peter Fraňo, PhD.

Vydala Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2018

Vydanie prvé

ISBN 978-80-8105-955-1

MARTINA BOCÁNOVÁ: Amatérski zberatelia ľudového umenia a starožitností.

Osobná aktivita jednotlivcov a jej význam v začiatkoch muzeálnej činnosti

Štúdiá sa zaoberá problematikou rozvoja múzejníctva prostredníctvom poukázania nielen na spoločensko – politickú situáciu doby, ale kladie aj dôraz na významné osobnosti regiónu. V Trnave sa rozvíjala zbierkotvorná činnosť dvomi smermi – organizovanou formou a nadšenci, pre ktorých bolo zbieranie historických artefaktov osobnou výzvou. V meste bola založená Muzeálna spoločnosť Františka R Osvalda v Trnave, ktorej ambíciou bolo združovať záujemcov o históriu. Jej hlavným cieľom bolo spravovanie, uchovávanie a prezentácia historických, národopisných archeologických a prírodovedných zbierok, ktoré jej boli odovzdané Spolkom sv. Vojtecha. Na správu zbierok si volili odborného pracovníka, kustóda, ktorý bol zodpovedný za ich stav a prezentáciu. Zbierkový fond obohacovali rôznym spôsobom – kúpou, darom, deponovaním aj vlastným zberom, mali dokonca ambíciu vykonávať archeologické vykopávky (po dohode so Štátnym archeologickým ústavom pre Slovensko). Okrem organizovaného spôsobu práce a obohacovania muzeálnych fondov poznáme aj amatérskych zberateľov a záujemcov o historické artefakty. Výnimočnou osobnosťou regiónu bol Štefan Cyril Parrák, ktorý venoval zbieraniu ľudového umenia celý život. Táto obrovská osobná zbierka sa stala jedným zo základných stavebných kameňov fondu Západoslovenského múzea v Trnave. Štefan Cyril Parrák bol vyučený cukrár a pekáč, v Trnave mal známu cukráreň na Masarykovej ulici. V presklených vitrínach prevádzky vystavoval rôzne historické predmety, predovšetkým keramiku. V roku 1935 dokonca vybuďoval súkromné múzeum, ktoré navštevovali obyvatelia mesta. Múzeum postupne prerástlo jeho domom a vystavoval predmety v štrnástich miestnostiach. Svojmu koničku Štefan Cyril Parrák postupne venoval stále viac času, chodil po okolitých dedinách kde skupoval rôzne historické predmety. Zhromažďoval užitočné i dekoratívne exponáty z dreva, odevnej a textilnej tvorby, maľby na skle, predmety umeleckoremeselného charakteru, napr. sklo, hodiny, cinový riad, židovské rituálne predmety, litografie, rytiny, drobné tlače, rôzne typy svietidiel, ale aj žehličky, mlynčeky a pod. Postupne sa zberateľstvo stalo jeho prioritou. Táto aktivita však narušila jeho rodinné vzťahy, rodina sa mu rozpadla a jeho živnosť taktiež utrpela. Napriek rozpadu rodiny sa Štefan Cyril Parrák venoval zbieraniu a uchovávaniu historických predmetov aj počas druhej svetovej vojny. Jeho aktivitu ochromilo až politické dianie v roku 1948, kedy bol jeho dom znárodnený. V roku 1954 prešla táto veľkolepá zbierka do priestorov Západoslovenského múzea v Trnave a stala sa majetkom štátu. Štúdiá prezentuje nielen začiatky koncipovania významného zbierkového fondu v Trnave, ale aj životný príbeh človeka na pozadí spoločensko – politických udalostí doby.

PETER FRAŇO: Trnava ako kultúrne a hospodárske centrum regiónu v 18. storočí – pohľad Mateja Bela

Matej Bel (1684 – 1749) patrí k najvýznamnejším uhorským vzdelancom obdobia novoveku. V 30. rokoch 18. storočia začal v súlade so svojou obsiahlou koncepciou diela *Notitia Hungariae novae historico-geographica* písať aj *Notíciu Trnavy*, v ktorej chcel zaznamenať dejiny a súdobý miestopis tohto významného slovenského mesta. V našom príspevku sa zameriame predovšetkým na podrobné predstavenie Belovej topografie mesta Trnavy (kostoly, stĺpy, kláštory, semináre, námestia, ulice). Zároveň si pritom budeme všimáť aj niektoré širšie dobové poznatky, ktoré o ňom Matej Bel zaznamenal (pomenovanie mesta, vysvetlenie erbú mesta, zamestnanie obyvateľov, zvyky, národnostné pomery a pod.). Vďaka týmto informáciám a ich porovnávaním so

súčasným stavom našich znalostí získame pomerne jasné vedomosti o Trnave ako kultúrnom a hospodárskom centre regiónu v 18. storočí.

PETR JEMELKA: Krajina a človek v regionu - príroda, její přetváření a ochrana

Príspevek je nástinom pohľadu na rôznorodou podobu a proměny vztahů mezi člověkem (lidskou populací) a životním prostředím v dané oblasti. Nabídne veľmi stručné zhodnotenie historických peripetií osídlovania zdejšej krajiny (včetne zaujímavého geopolitického aspektu – situácie po 1. svetovej vojne), využívání prírodných zdrojů a celkového antropogenního přetváření podoby původní krajiny (zemědělství, lesnictví, rybníkářství atd.). Nabídne také podněty pro realizaci environmentální osvěty a výchovy tím, že ilustruje na konkrétních příkladech z regionu témata aktivní podoby ochrany přírody a krajiny (program MAB, biosférické rezervace, program Natura 2000, význam neziskových organizací). Tyto konkrétní odkazy na pozoruhodné lokality (přírodní i technické památky aj.) se mohou stát inspiračním zdrojem pro realizaci exkurzní výuky, která tak výhodně zkombinuje přírodovědná i společenskovední témata.

MARIÁN KAMENČÍK: Trnavsko-hlohovské súvislosti a prejavy literárnej avantgardy

Významnú umeleckú iniciatívu, hlásiacu sa k moderným európskym trendom, ale i k domácim inšpiračným zdrojom predstavuje v medzivojnovom a vojnovom období na Slovensku nadrealistické avantgardné hnutie. Na príklade udomáčovania sa nadrealizmu v kultúrne bohatom meste, akým je Trnava, no i mešom provinčnom priestore, ktorý reprezentuje Hlohovec, dokladáme, že životaschopnosť literárnych avantgárd nebola daná iba umeleckým a bohémym prostredím Bratislavy, ale množstvo študentov, nádejných básnikov a elévov sústredilo svoje aktivity okolo významných osobností pôsobiacich na rôznych miestach Slovenska. Tak aj trnavská a hlohovská nadrealistická stopa zohrali svoju nezanedbateľnú úlohu pri rozvoji literárnej avantgardy na Slovensku. Príspevok mapuje podiel oboch kultúrnych regiónov na formovaní avantgardného (najmä nadrealistického) literárneho života. Do popredia vystúpia predovšetkým významní organizátori avantgardných literárnych aktivít ako napríklad Rudolf Dilong či Mikuláš Bakoš a ďalší, okolo ktorých sa sústredila literárne činnosť mládež, vystupujúca na stránkach študentských časopisov či debutujúca básnikmi zbierkami.

ALENA KRÍŽOVÁ: Společné rysy lidové kultury na Podluží a na Záhoří na příkladu lidového oděvu

Lidová kultura se v minulosti formovala bez ohledu a závislosti na státních hranicích. Pro její podobu byly zásadní geografické a klimatické podmínky, z toho plynoucí způsob obživy, ekonomické vazby na městská centra a následně způsob života v jeho hmotné, sociální i duchovní podobě. Pro národopisné regiony Podluží v jihovýchodním cípu Moravy a Záhoří v jihozápadní části Slovenska je charakteristická nížinná poloha a shodné předpoklady pro zemědělství. K jejich blízkosti přispívaly také historické okolnosti dané koexistencí ve společném soustátí Rakouské monarchie a navíc ovlivnění charvátskou kolonizací probíhající od poloviny 16. století, která

zasáhla tiež do vzhľadu ľudového oděvu a promítla se především do barevnosti jednotlivých součástek a do jejich výzdoby výšivkou. Vývoj krojů můžeme však sledovat systematicky teprve od konce 18. století, neboť pro starší období chybí písemné a obrazové prameny i hmotné doklady. Komparací stříhového řešení oděvních součástek v obou regionech lze dospět k závěru, že nejvíce shodných rysů vykazuje mužský a ženský pracovní oděv, ve svátečním a obřadním kroji jsou některé odlišnosti zvláště v doplňcích. Přesto celkový charakter lidového oděvu na Podluží a Záhoří vypovídá o kulturní blízkosti obyvatel na obou stranách hranice.

JOZEF LENČ: Od spoločného štátu k odlišným systémom samosprávy

Pred storočím sme spolu (Česi a Slováci) začali budovať spoločnú budúcnosť, politický systém a spôsob správy obcí, miest a regiónov. Pokus o vytvorenie funkčnej demokracie sa síce nevydaril, avšak vďaka Ústave z roku 1920 sa podarilo vybudovať základy demokratického politického systému. V rokoch spoločného súžitia pod jarmom moci komunistickej strany sa centralizovala vláda aj miestna správa, ktoré boli na oboch stranách Moravy v područí strany. Nežná revolúcia (1989) a následné pokojné rozdelenie federácie vytvorili priestor pre vlastnú cestu správy vecí verejných na úrovni obcí a samosprávnych regiónov. Dva odlišné systémy vytvárajú priestor pre porovnávanie funkčnosti aj hľadanie chýb, ktoré sa pri ich formovaní vytvorili. Chýbajúca moderná municipalizácia samosprávy je práve jednou z nich, ktorá bráni tomu, aby sme náš systém samosprávy mohli vnímať ako efektívny a racionálny.

SLAVOMÍR LESŇÁK: Holokaust a jeho kontexty v Strážnici a Svatobořicích na podklade orálnych svedectví preživších

Štúdia skúma metódou mikrohistorickým pohľadom holokaust v moravských obciach Svatobořice a Strážnice. Premeny lokality „Baráky“ vo Svatobořicích ako i rozprávanie preživšej Ruth Felixovej o jej živote sú odrazom „veľkých dejín“ 20. storočia. Štúdia čerpá informácie k obom miestam z orálnych prameňov uložených v archíve svedectiev Visual History Archive (Univerzity v Južnej Kalifornii). Prezentácia z terénneho výskumu sa týka lokality Baráky (Svatobořice – Místřín), bývalej rómskej osady pri Svatobořicích, synagógy a židovského cintorína v Strážnici a domu Ruth Felixovej na Bzeneckej ulici.

SVATOPLUK NOVÁK, JOZEF MEČIAR: Socioekonomická komparace Jihomoravského a Trnavského kraje

Regiony Jihomoravského a Trnavského kraje mají řadu společných kulturních i přírodních rysů. Oba kraje mají podobný charakter demografický a sídelní, což je navíc posíláno etnickou a kulturní spřízněností většiny obyvatelstva obou porovnávaných území. Přírodní podmínky vzájemné přeshraniční spolupráci síce nepřekážejí, ale také k ní nevyvolávají silné pohnutky. Určitý rozdíl je v pozici obou krajů v rámci jejich států, protože Jihomoravský kraj je síce větším ale jen marginálním regionem, zatímco Trnavský kraj je menším, ale zato metropolitním územím jako faktické zázemí hlavního města státu. Z tohoto hlediska vybavenost a ekonomický i politický význam Trnavského kraje výrazně přesahuje velikost jeho území a počet obyvatel, zatímco u Jihomoravského kraje jsou adekvátní jeho velikosti i počtu obyvatel.

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍČ

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

MASARYKOVA
UNIVERZITA

Komplementárny typ spolupráce („komplementace různého“) má menší šance – buď majú niektoré zdroje či atraktory oba kraje stejné, alebo jsou snáze dosažitelné na území sousedních krajů domovských států, nebo je lze ve výraznějším množství či kvalitě dosáhnout na území dalších sousedících států. Větší šanci má koordinační typ spolupráce („koordinace stejného“) i přesto, že územní sousedství obou krajů je dosti úzké. Uvedenou příležitost využívá řešený projekt „Společný vzdělávací program přeshraničního exkurzního vyučování“ (NFP304011C840) financovaný Evropským fondem regionálního rozvoje v rámci operačního programu Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika 2014-2020.

TERÉZIA ZUZANA PALOVIČOVÁ: Trnavská univerzita v dejinách slovenského filozofického myslenia

Založenie Trnavskej univerzity v roku 1635 bolo mimoriadnym prínosom nielen v dejinách Trnavy, ale vzdelanosti v Uhorsku vôbec. Táto inštitúcia prispela k tomu, že Trnava sa dostala do povedomia celej Európy. Stala sa strediskom vedy, vzdelanosti a kultúry. Príspevok sa zameriava na filozofické a teoretické - vedecké iniciatívy na Trnavskej univerzity v 17. a 18. storočí. Analyzovať budeme aristotelizmus v neoscholastických systémoch trnavských profesorov a vplyv neskorého kartezianizmu na vývoj filozofie na Slovensku. Posledná časť bude venovaná filozofii na Trnavskej univerzite po tereziánskej reforme.

IVAN A. PETRANSKÝ: Trnava ako historické centrum náboženského života

Trnava zaujíma v náboženských dejinách Slovenska špecifický význam, pričom v niektorých historických obdobiach tento význam presahuje hranice Slovenska a zároveň získava rozmer zasahujúci aj do iných ako náboženských a konfesijných aspektov života spoločnosti. Príspevok sa zaoberá kľúčovými problémami postavenia Trnavy v náboženskom živote, pričom sa v prevažnej miere orientuje na význam mesta v dejinách katolíckej cirkvi od stredoveku po 20. storočie. Okrem toho sa venuje dejinám evanjelickej cirkvi augsburského vyznania a židovského náboženstva ako konfesii, ktoré tiež v zreteľnej miere formovali dejiny mesta. Problém skúma z pohľadu možnosti využitia výsledkov na prípravu exkurzného vyučovania študentov, pričom venuje pozornosť konkrétnym miestam v Trnave, u ktorých je potenciál využitia pri realizácii exkurzií

MARTIN PRIEČKO: Relikty tradičného staviteľstva a architektúry na okolí Trnavy

Trnavsko je typickým regiónom prislúchajúcim k širšej oblasti nížinnej hlinenej architektúry, ktorá má pokračovanie v cezhraničnej panónsko-potiskej panve. Cieľom príspevku je priblížiť posledné zachované formy tradičnej architektúry v sledovanom regióne, ktoré sú ešte stále v teréne identifikovateľné a živé a to i napriek faktu, kedy sa najmä vidiecka architektúra a stavebná kultúra vo výraznej miere prevrstvuje modernými stavebnými technológiami a materiálmi. Príspevok je založený na dlhoročných terénnych výskumoch tradičných foriem staviteľstva v lokalitách na okolí Trnavy. Príspevok je postavený na analýze empirických a dobových vizuálnych dát, kde možno sledovať zmeny, funkčnú transformáciu, ako aj súčasné možnosti a perspektívy revitalizácie tradičných stavieb a bývania. Oblasť trnavskej tabule

s priľahlou malokarpatskou oblasťou vytvára pomerne zaujímavý a variabilný areál i k sledovaniu difúzie stavebných materiálov týchto susedných mikrooblastí. Tradície vidieckeho staviteľstva a architektúry v minulosti v primárnej miere reflektovali prírodné podmienky a sídelné geografické danosti. Otázkou, či je tomu tak aj v súčasnosti a ako sa na trnavskom okolí odzrkadlila éra socialistickej unifikácie je predmetom tohto príspevku.

MATÚŠ PORUBJAK: Trvalá udržateľnosť – teória, implementácia a jej miesto v náuke o spoločnosti

V prvej, teoretickej časti príspevku, zdefinujeme pojem trvalo udržateľného rozvoja a kriticky zhodnotíme ciele tohto konceptu, predovšetkým s ohľadom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj prijatú na valnom zhromaždení OSN v septembri 2015. V druhej, výskumnej časti, prednesieme správu z trojdňovej výskumnej cesty, počas ktorej sme záverom augusta na bicykli absolvovali túru z FF UCM v Trnave na PdF MU v Brne po mapou deklarovaných cyklotrasách. Zvláštnu pozornosť budeme venovať prejavom klimatických zmien, krajinnej ekológie a environmentálnym špecifikám trnavského a juhomoravského regiónu s dôrazom na ekoturistiku. Záverečná implementačná časť príspevku bude venovaná významu trvalo udržateľného rozvoja, predovšetkým ochrane životného prostredia a klimatickým zmenám, pre výučbu náuky o spoločnosti.

RADOVAN RYBÁŘ: Výtvarné dění těsně po vzniku Československa na území moravského Slovácka

Jedním z nejvýznamnějších kulturních uskupení po vzniku samostatného československého státu se stalo v prvních desetiletích 20. století Sdružení výtvarných umělců moravských (SVUM) se sídlem v Hodoníně. Kolem malíře Joži Uprky, volajícího po emancipaci moravského výtvarného života jako alternativy evropské moderny, vznikl již od devadesátých let 19. století aktivní spolek s ideou moravanství sympatizujících tvůrců. „Sdružení“ se postupně vyprofilovalo ve výtvarný orgán, čerpající z tradic moravského Slovácka a tvořící ideovou platformu pozdního moravského kulturního obrození.

LUKÁŠ SIEGEL: Výzvy v integrácii zdravotne znevýhodnených na trnavských univerzitách

V tomto príspevku sa zameriame na problematiku vzdelávania zdravotne postihnutých na vysokých školách. Vzhľadom na špecifický charakter potrieb týchto študentov je nutné prijať opatrenia na ich plné začlenenie. Univerzitné vzdelanie je v súčasnosti nesmierne dôležité a je kľúčovým faktorom pri umiestnení sa na trhu práce. Študenti so špecifickými potrebami sú často odkázaní na kvalitné vzdelanie a kvalifikáciu, ktorá im umožní uchádzať sa o miesto na pracovnom trhu. Cieľovou oblasťou našej analýzy bude trnavský región. Budeme analyzovať ako sú znevýhodnení študenti začleňovaní do vzdelávania na univerzitách v trnavskom regióne, a aké opatrenia prijali univerzity na zlepšenie a zjednodušenie štúdia pre študentov so špecifickými potrebami. Tieto univerzity vytvorili smernice, ktoré popisujú celkový prístup k študentom so špecifickými potrebami. Tie budú základom pre našu analýzu súčasného stavu inkluzie v trnavskom regióne. Zároveň sa pozrieme na možné výzvy, ktorým

budú univerzity v budúcnosti čeliť a opatrenia, ktoré by mohli implementovať na zlepšenie súčasného stavu. Cieľom príspevku je popísať terajšiu situáciu študentov vysokých škôl so špecifickými potrebami v trnavskom regióne, pokúsiť sa prispieť k zlepšeniu súčasného stavu a odpovedať na možné výzvy.

DUŠAN SLAČKA: Spolupráce Okresního výboru Svazu Cikánů-Romů v Hodoníně a Okresného výboru Zväzu Cigánov-Rómov v Senici v letech 1969–1973

V letech 1968 a 1969 byly postupně ustaveny první úředně schválené romské organizace v Československu – Zváz Cigánov-Rómov s působností na území Slovenské socialistické republiky a Svaz Cikánů-Romů pro Českou socialistickou republiku. Území působnosti okresního výboru první jmenované organizace v Senici a druhé jmenované organizace v Hodoníně se dotýkaly na moravsko-slovenském pomezí, kudy od stejné doby procházela staronová hranice nyní oddělující dvě do jisté míry autonomní republiky nově federalizovaného Československa. Za poměrně krátkou dobu existence obou organizací (obě byly zrušeny v roce 1973) nedošlo k navázání užší spolupráce mezi výše zmíněnými Okresními výbory. Příspěvek přiblíží důvody, proč kooperace spolu navzájem sousedících regionálních složek dvou sesterských romských organizací nenabývala podob, jaké by si sami okresní funkcionáři představovali, a zároveň se situaci závěru 60. a počátku 70. let 20. století na moravsko-slovenském pomezí pokusí zařadit do kontextu širšího historického procesu vstupování často se měnícího politicko-správního uspořádání tohoto území do života romských komunit na jihovýchodní Moravě a západním Slovensku, jež po řadu generací sdílely společnou historii, příbuzenské svazky i specifický dialekt romského jazyka.

KATARÍNA SLOBODOVÁ NOVÁKOVÁ: Vinohradnícke a vinárske tradície ako významná súčasť kultúrneho dedičstva a kultúrneho potenciálu regiónov Trnavsko a Záhorie

Vinohradníctvo predstavuje na Slovensku najstaršie špecializované odvetie agrárnej kultúry. V skúmanom regióne tvorilo vinohradníctvo a vinárstvo od 13.storočia špecializované, do značnej miery hlavné zamestnanie obyvateľstva, nazývané tiež mestský typ vinohradníctva. Jeho vplyv je zrejmy v regióne do súčasnosti, vinohradnícka krajina tvorí akéhoci genia loci regiónu. Dnes je vinohradníctvo významným zdrojom doplnkového zamestnania, podnikateľských aktivít, ako i kultúrneho potenciálu regiónu. Predmetom nášho záujmu je preto regionálna a komunitná úroveň kultúrneho dedičstva a kultúrneho potenciálu skúmanej oblasti. Na príklade jednotlivých vinohradníckych oblastí, konkrétnych aktivít, podujatí, vínnych ciest, lokálnych prejavov ako i drobnej sakrálnej architektúry chceme poukázat na význam, pretrvávajúce a revitalizáciu vinohradníckej a vinárskej tradície v regióne.

RADIM ŠTĚRBA: Formování regionální identity na příkladu vybraných významných osobností

Príspevek se zaměřuje na rozvoj regionální identity u žáků/studentů prostřednictvím využití tematiky významných osobností spjatých s daným místem. V rámci vymezených regionů – okres Hodonín a okres Břeclav byly vybrány významné osobnosti působící v daných lokalitách (Komenský, Skácel, Úprka), které mají zároveň národní i mezinárodní přesah. Text má zároveň sloužit jako výchozí materiál pro didaktické zpracování daného tématu do školní výuky.

BARBORA VACKOVÁ: Baťové v regionu – modernizace společnosti (nejen) na moravsko-slovenském pomezí

Text příspěvku bude reflektovat činnost firmy Baťa v pohraniční oblasti Moravy a Slovenska, především se pak bude věnovat výstavbě tzv. Baťova kanálu. Cílem příspěvku je na tomto konkrétním příkladu dění v regionu budovat podklady pro výklad o proměně společnosti nejen v období výstavby kanálu, ale obecně v období moderny. Vedle moderní historie regionu bude tedy sloužit především jako východisko k prohloubení vědomostí studentů v oblasti obecné sociologie. Činnost firmy Baťa je dobrým příkladem modernizace rurálního prostředí nejenom východního pomezí České republiky, svou činností zasáhla mnohem širší oblasti bývalého Československa, než je vybraný příhraniční region. Vedle zavádění průmyslové výroby je podstatná také činnost firmy, která působila jako modernizační prvek v oblasti společenského jednání a očekávání (namátkou rodinné soužití, pracovní návyky, spotřebitelské chování, kvalita bydlení, vzdělávání). Principy její činnosti velmi dobře ilustrují hlavní tendence moderního principu správy společnosti: vzájemně se doplňující tlak na racionalizaci, disciplinace a emancipaci. Příspěvek směřuje k vytvoření přednášky a výukového bloku exkurzního vyučování, který studentům tyto principy objasní. Po jeho absolvování by měli být schopni vyložit sociologické koncepty tradiční a moderní společnosti, rozdíly mezi těmito uspořádáními a hlavní principy fungování moderny (včetně např. pochopení vzniku pracovního a volného času). Dílčími cíli je (1) pochopení periodizace moderny až do současnosti, (2) sociologického pojetí konceptu kultury jako výsledku lidské činnosti a konečně (3) také pochopení širších vztahů regionu ke svému okolí. V rámci exkurzního vyučování lze vést výuku v místní části Baťovka v Ratíškovcích (Důl Tomáš) a u výklopníku na Baťově kanálu (obec Sudoměřice), popřípadě ji operativně zakomponovat do některého místa na kanálu, kde budou probíhat jeho další bloky (např. Hodonín, Strážnice, Skalica).

ERIKA VONKOVÁ: Stopy T. G. M. a jeho spolupracovníků na obou březích Moravy

První část příspěvku je věnována úvaze o tom, v čem spočívá tajemství mimořádnosti osobnosti T. G. M. jako chudého chlapce, který se prosadil. Autorka textu nabízí jako jednu z možností opřít odpověď o „Pokus o grafologický životopis T. G. Masaryka“ od Roberta Saudka, který byl publikován v Masarykově sborníku v ročníku II z roku 1927. Druhá část textu poukazuje na kontakt T. G. M. s oběma břehy řeky Moravy v průběhu jeho dětství, konkretizuje jej na moravské i slovenské straně. Třetí část příspěvku směřuje k Masarykovým aktivitám po jeho odpoutání od rodného kraje, a to v souvislosti s jeho četnými kontakty s rodáky z těsného okolí břehů řeky Moravy v době jeho pedagogického působení v prostředí vídeňské univerzity a univerzity pražské. Vídeňské kontakty jsou spojeny na základě spolupráce slovenského

akademického spolku Tatraň s českým akademickým spolkem, jehož předsedou byl Masaryk (sedmdesátá a osmdesátá léta 19. století). Na této půdě bude uvedena spolupráce T. G. M. s budoucím lékařem v Senici Dr. Ludevítem Šimkem a mladým skaličanem Pavlem Blahem. Spolupráce se slovenskými studenty v době Masarykova angažmá na české pražské univerzitě jsou spojeny s jejich aktivitou kolem „Detvanu“ a „Času“. Zde bude opět vzpomenut v té době (kol. roku 1890) skalický Pavel Blaho. Poslední část je směřována ke kontaktům T. G. M. se slovenskými přáteli z těsného sousedství řeky Moravy na slovenské straně v době přípravy a rozjezdu „Hlasu“. Moravskou stranu řeky Moravy ve věci kontaktů s T. G. M. krátce zastoupí osobnost hodonínská – Emanuel Havelka, který vedl s Masarykem pět hovorů v letech 1904 – 1910, a to zejm. o náboženství, filosofii a školství. Předložený text je (až na výjimky) výsledkem studia literatury z období Masarykova života (zejm. léta dvacátá a třicátá 20. století).

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

MASARYKOVA
UNIVERZITA

Konferencie s mezinárodní účastí

Společný vzdělávací program přeshraničního exkurzního vyučování jako podpora výchovy k občanství

Hodonín – Skalica

14. a 15. 11. 2018

Zborník abstraktov

Zostavovateľ: Mgr. Slavomír Lesňák, PhD.; Mgr. Peter Fraňo, PhD.

Vydala Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2018

Poradie vydania: prvé

Náklad: 50 ks

ISBN 978-80-8105-955-1

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

MASARYKOVA
UNIVERZITA

ISBN 978-80-8105-955-1